

Světové dny mládeže v Lisabonu
Katecheze brněnského biskupa Mons. Pavla Konzbula

„JEHO MILOSRDENSTVÍ JE OD VĚKŮ DO VĚKŮ.“

Asi všichni známe latinskou frázi „*Vox populi, vox Dei*“, tedy „*Hlas lidu, hlas Boží*“. Ta sice v původním znění v dopise anglického filozofa Alcuina římskému císaři Karlu Velikému měla poněkud jiný význam, než jak jej chápeme dnes, protože je doplněna dovětkem „*zběsilost davu je vždy velmi blízká šílenství*“. Nicméně „*Vox populi, vox Dei*“ bývá heslem dnešních anket. A tak jsem na svém „*fejsbůčkovém*“ profilu umístil status: „*Připravuji katechezi pro mladé do Lisabonu na téma milosrdenství (a odpuštění). Chci mluvit o milém srdci. John Lennon k tomu kdysi řekl: ‚Utrhl jsem květinu a zvadla mi. Chytil jsem motýla a umřel mi v dlaních. Pochopil jsem, že krásných věcí se lze dotýkat jen srdcem.‘ Pokud mi, přátelé, zašlete pro inspiraci stručné podněty ke katechezi, tak potěšení bude na mé straně.*“

Přišlo mi celkem dvacet podnětů velice rozumného obsahu, takže s Alcuinem z Yorku nemohu úplně souhlasit. Ti, kteří zareagovali, se zabývali některým ze tří témat:

- Důležité je, abychom dokázali odpustit sami sobě.
- Důležité je mezigenerační odpuštění.
- Odpouštět lze jen srdcem, které opanuje Kristus.

Milosrdenství můžeme definovat jako „nespravedlivé nesení kříže druhého“. Ovšem nikoliv z nutnosti, ale z touhy po jeho dobru. Ne z postoje moci nebo autority, ale z postoje lásky. Člověk byl stvořen k Božímu obrazu a má se tedy projevit jako někdo, kdo je Bohu podobný. Kdy se to ukáže nejlépe? Podle starověkého učitele rétoriky sv. Řehoře Nysského se to pozná právě ve skutcích milosrdenství.

Jeden gruzínský příběh popisuje cestu syna a otce, kteří se společně s oslem vydali do města. Lidé, kteří je po cestě potkávali, na ně pokřikovali, až je oba přiváděli do rozpaků. Jak společně jeli na oslu, lidé na ulici na ně ukazovali prstem: „*Ten otec a syn jsou tak bezohlední, nasedli oba na chudáka osla, který sotva dýchá.*“ Když otec sestoupil z osla, lidé na ulici ukazovali na syna: „*Podívejte, jaký je to nezdárný syn. Sám si jede pěkně na oslu a otec jde chudák pěšky.*“ Když syn postoupil místo otci, lidé začali křičet: „*Hledte, jaký je to špatný otec, nenechá syna jet na oslu!*“ Otec se synem tedy sesedli z osla, uvažující: „*Tentokrát nás snad nikdo neobviní.*“ Ale kolemjdoucí znovu křičí: „*Podívejte se na ty pošetilce! Místo aby jeli na oslu, dělají mu doprovod!*“

Co ale řekne člověk s milým srdcem, který uvidí tuto povedenou trojici? Když otec a syn jedou společně na oslu, tak řekne: „*Jak dobrý je ten osel. Bez reptání nese těžký náklad.*“ Když uvidí syna jedoucího na oslu a otce jdoucího vedle, řekne: „*Tento otec je tak laskavý, nechal svého syna jet na oslu a sám jde pěšky.*“ Když spatří otce jedoucího na oslu a vedle pěšky jdoucího syna, řekne: „*Tento syn je dobrý člověk. Je nezištný a myslí na druhé.*“ Když vidí oba, jak pěšky vedou osla, řekne: „*Otec a syn jsou tak dobří, chtějí alespoň nakrátko oslovi odlehčit.*“

Proč lidé přicházejí k rozdílným závěrům, když se setkají s jedním a tím samým jevem? Je to proto, že v srdci některých lidí je málo milosrdenství, ještě je totiž neopanoval Kristus. Kupodivu je křesťanství v požadavku na odpuštění nemilosrdné. V Anglii se kdysi sešla skupina teologů a diskutovali o tom, čím se křesťanství nejvíce liší od ostatních náboženství, a dlouho se nemohli na ničem shodnout. Se zpožděním dorazil známý spisovatel C. S. Lewis a bez váhání povídá: „*To je přece jasné - odpuštěním hříchů.*“ Podobně reagoval i ruský disident Alexandr Solženicyn na otázku novinářů, kteří se ho ptali, čím se liší člověk od zvířete? Odpověděl: „*Schopností odpouštět.*“

My věřící považujeme často za samozřejmé, že nám Bůh odpouští hříchy, a moc si toho ani nevážíme. Teologové v souvislosti s tímto pocitem a chováním hovoří o tzv. laciné milosti, která v konečném důsledku vede k nevděčnosti. Odpuštění již nepřijímáme s vděčností a jako úkol předávat je dál. *Jako když jeden Žid ztroskotá na pustém ostrově. Za pár let si tam stačí postavit dům, obchod a synagogu a nakonec vytvoří i celou čtvrť. Jednoho dne ho zachrání projíždějící loď a námořníci mu pomáhají naložit pár jeho věcí na palubu. Těsně před odjezdem se ho jeden z námořníků zeptá: „Řekněte mi, proč jste postavil na ostrově dvě synagogy?“ Muž obrátí oči v sloup, ukáže na tu první a říká: „Tohle je přece moje synagoga.“ „A tohle,“ ukazuje na druhou, „je synagoga, do které bych já nikdy nevstročil!“*

Bůh zná základy matematiky, tedy i přímou úměru. Nakolik odpustíme my svým bližním, natolik odpustí Bůh nám. O to přece prosíme v modlitbě Otčenáš milujícího Boha, který v dějinách spásy sám začal s odpuštěním a čeká, že se k němu v tomto směru připojíme. Odpuštění vede ke svobodě. Kdysi jeden židovský rabín v USA řekl ohromující výrok: „*Než jsem přišel po válce do Ameriky, musel jsem odpustit Adolfu Hitlerovi. Nechtěl jsem si totiž přivést Hitlera do své nové země.*“

Všichni víme, že odpuštění není jednoduché. Bible popisuje, jak Bůh, podobně jako my, prochází jednotlivými fázemi odpuštění. Nejprve

odstraňuje všechny překážky, které vytvořil hřích, pak se vzdá práva na pomstu a rozhodne se zaplatit cenu na svém těle. Z evangelií se zdá, že ani pro Boha nebylo odpuštění něčím jednoduchým. Ježíš se v Getsemanské zahradě modlí: „...*je-li to možné, ať mne mine tento kalich...*“ Jiná cesta ale neexistuje. Nakonec krátce před svou smrtí říká: „*Odpusť jim.*“

Možná někdo z vás viděl gruzínský film Pokání, který vykresluje zvěrstva KGB – sovětské tajné policie a jejích pohrobků z pohledu jednoho provinčního městečka. V nejdojemnější scéně celého filmu se venkovské ženy probírají skladištěm dřeva a hledají čerstvé klády se zprávami od svých manželů, kteří je kácejí v lesích vězeňských táborů. Jedna žena najde v kůře vyřezané iniciály svého muže a pohládí je. Film končí scénou, kdy se venkovská žena ptá na cestu do kostela. Dotázaný jí odpoví, že je ve špatné ulici. Ta žena řekne: „*K čemu je dobrá ulice, která nevede do kostela?*“ Podobně se můžeme zeptat i my, k čemu je dobrý náš život, pokud nás nepřivádí k odpuštění?

Odpuštění máme nejen dávat, ale také přijímat, a to s jistou noblesou, které se říká úsměv. K mému fb statusu jedna žena uvedla: „*Čtu knížku o víře královny Alžběty, oslovily mne v souvislosti s Vaším tématem na katechezi myšlenky o dětské bezbrannosti. K malým dětem se kvůli tomu člověk chová většinou laskavě a ohleduplně, ony to oplácejí úsměvem. A když brečí, tak jim kvůli těm úsměvům rychle odpouštíme... Bible úsměv zmiňuje v knize Přísloví a Sirachovec. V Novém zákoně tomu asi odpovídá tvrzení, že Ježíš s láskou pohleděl.*“

Osobně jsem přesvědčen, že milosrdenství je nit, která nás spojuje s Bohem. A pokud tak činíme s úsměvem, tak se tato nit stává zlatou.